

561007-A-B

Seat No. _____

Third Year B. A. Examination

April / May – 2003

Sociology : Paper - XI

(1) Essays

(2) Social Demography & Family Planning in India

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

(1) Essays

સૂચના : (૧) બન્ને નિબંધ લખો.

(૨) બન્ને નિબંધના ગુણ સરખા છે.

૧ મેક્સ વેબર - એક સમાજશાસ્ત્રી તરીકે

અથવા

૧ નેતૃત્વ.

અથવા

૧ સ્વાતંત્ર્યોત્તર ભારતમાં જ્ઞાતિનું પલટાતું સ્વરૂપ.

૨ ભારતની શહેરી સમસ્યાઓ

અથવા

૨ મનોવલણો - સ્વરૂપ અને ઘડતર

અથવા

૨ ભારતમાં સ્ત્રીઓની સમસ્યાઓ.

ENGLISH VERSION

(1) Essays

Instructions : (1) Write both the essays.

(2) Marks of both essays are **equal**.

1 Max Weber - as a Sociologist

OR

1 Leadership

OR

1 Changing nature of Caste in Independent India.

561007-A-B]

1

[Contd...

2 Urban problems of India

OR

2 Attitudes - nature and formation

OR

2 Problems of Women of India.

(2) Social Demography & Family Planning in India

સૂચના : (૧) કુલ પાંચ પ્રશ્નો છે.

(૨) બધા જ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(૩) દરેક પ્રશ્નના સરખા ગુણ છે.

૧ ભારતીય સમાજવ્યવસ્થાના સંદર્ભમાં વસતી વધારો અને આર્થિક વિકાસ વચ્ચેના સંબંધો ચર્ચો.

અથવા

૧ ભારતમાં જન્મદર અને મૃત્યુદરની વસતીવૃદ્ધિના નિર્ણાયકો તરીકે સમજૂતી આપો.

૨ વસતીવૃદ્ધિના સંદર્ભમાં શૈક્ષણિક અને આર્થિક વિકાસ ચર્ચો.

અથવા

૨ નીચેની વિભાવનાઓ સમજાવો :

(૧) નાના કુટુંબનું ધોરણ

(૨) સક્ષમ (યોગ્ય) યુગલો.

૩ ભારતમાં કુટુંબનિયોજન કાર્યક્રમ અને તેની મર્યાદાઓ ચર્ચો.

અથવા

૩ ભારતમાં કુટુંબનિયોજન કાર્યક્રમમાં અવરોધક પરિબલો ચર્ચો.

૪ ભારતમાં ગ્રામીણ અને શહેરી વિસ્તારમાં કુટુંબનિયોજન પ્રત્યેનાં વલણો અને જ્ઞાન અંગેનો તફાવત ચર્ચો.

અથવા

૪ ભારતમાં કુટુંબનિયોજનના કાર્યક્રમના સ્વીકારમાં સરકારી અને સ્વૈચ્છિક સંસ્થાઓની ભૂમિકા ચર્ચો.

૫ ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે)

- (૧) સંચાર માધ્યમો અને કુટુંબનિયોજન
- (૨) ઈષ્ટવસતીનો સિદ્ધાંત
- (૩) વસતી નિયંત્રણ
- (૪) ભારતમાં વસતીવૃદ્ધિના પ્રવાહો.

ENGLISH VERSION

(2) Social Demography & Family Planning in India

- Instructions :** (1) Total questions are **five**.
(2) Attempt **all** questions.
(3) Each question carries **equal** marks.

1 Discuss the relationships between population growth and economic development with reference to Indian Social System.

OR

1 Explain the fertility and mortality as determinants of population growth in India.

2 Discuss educational and economic development with reference to population growth.

OR

2 Explain the following concepts :

- (1) Small family norm
- (2) Eligible couples.

3 Discuss family planning programme in India and its limitations.

OR

3 Discuss the challenges in the family planning programme in India.

4 Discuss the prevailing differences in rural and urban areas about attitude and knowledge towards family planning in India.

OR

4 Discuss the role of governmental and voluntary agencies in accepting family planning programme in India.

5 Write short notes : (any **two**)

- (1) Mass Media and Family Planning
- (2) Concept of optimum population
- (3) Population control
- (4) Trends of population growth in India.
